

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentarii in primvm, secvndvm, tertivm, et quintum Ethicorum Philippi Melanchthonis

**Melanchthon, Philipp
Aristoteles**

Argentinae, 1535

VD16 A 3417

Scholia capituli VII. de ideis

urn:nbn:de:bsz:31-106587

IN ETHICA ARIST.

Deinde correctionem addit, Platonis sententiã non omnino absurdam uideri posse, quia proficit habere imaginem, in quam intuentes iudicemus quæ sint bona, & quæ dirigant actiones uelut exempla, sed retrahit calculum, sine necessaria ac certa ratione hoc affirmari, quod quædam perfecta imago seu notitia boni concipienda sit, aliena à singularibus, sicut nihil prodest Medico in genere scire, quid sit sanitas, sed sanitatem singulorum considerandam esse in curando.

SCHOLIA CAPITIS VII.

Tandem peruenit Aristoteles ad definitionem felicitatis, sed priusquam hæc recitat suo more repetit superiores propositiones & admonet duplices esse fines, alios esse ultimos, alios esse gradus ad ultimos fines: felicitas autem ultimus quidem finis est, id est, omnium quæ expetit natura, cui si quid præfertur, contra naturam præfertur, ut quum Cyrus præferbat utilem, sed turpem seruitutem honesto & iusto bello. Postea docet idem significare nomen εὐδαιμονίας quod felicitas significat. Adparet enim quosdam nomine εὐδαιμονίας magis ufos esse. Deinde tradit definitionem.

Felicitas est actio hominis secundum optimam & perfectissimam uirtutem in uita perfecta. Hanc definitionem maxime oportet meminisse, fons est enim

COMMENTARIA

reliquæ disputationis. Porro supra monuimus hie
tradi quasdam cōmunes sententias ratione depre-
hensas, quas qui uelit, possit adpellare leges naturæ
nam ex his sententijs iura ciuitatū omnia nata sunt.
Numeretur igitur & hæc definitio inter leges natu-
ræ, finem hominis seu fœlicitatem, quã uidelicet ra-
tio comprehendit esse actionem uirtutis. Sicut autē
non uident Scythæ communem naturæ opinionē de
hospitijs defendendis, mactant enim hospites: uel
quemadmodum Turcæ non uident communem natu-
ræ opinionē de matrimonio contrahēdo. Ita dis-
cessit à natura Epicurus, qui uoluptatē honesto præ-
posuit. Discedit à natura qui utilitatis suæ causa al-
terum defraudat in contrahendo. Sicut igitur medi-
co est utile scire positum membrorum in corpore,
sic nobis in agendo prodest scire has leges naturæ,
aut saltem in iudicanda natura.

Sed hic oportet nos oculatos esse in discernenda
hac definitione à Christiana fœlicitate. Nihil hic de
uoluntate Dei traditur, nihil de timore Dei, nihil de
fiducia erga Deum. Longe alius finis est, longe alia
fœlicitas est ostensa à Deo, quàm ea, quam compre-
hendit ratio. Sic enim inquit Christus: Hæc est uita
æterna, nosse Deum, & quem misisti Iesū Christū,
id est, credere, quod propter Christum ignoscat nos
bis, et diligat nos pater, quod seruet ac iustificet nos

Non

IN ET

Non igitur est
uoluntas, sed in
hæc efficit Christi
qui perterreficū
curfus perter
fricordiam De
nouat hominē,
repectemus: i
cis amans, cas
stoteles definit
erga homines,
quam autem
natura docet:
ciam nihil aliud
ones cutes.

Præterea
quod erudit
fuerit esse. Tres
vegetatue uita
dibus habemus c
lis. Datas forma
lis dicitur tantu
sensu quam ob
pertinenti. Par
in iudicet, & ag
cipi & Rur sum

IN ETHICA ARIST.

Non igitur est Christiana felicitas in actione civili posita, sed in fide, seu agnitione Dei &c. Deinde efficit Christianam felicitatem spiritus sanctus, qui per territa corda, ostendit uiciosam naturam, ac rursus per territa corda erigit, quum ostendit misericordiam Dei in Christo. Ita spiritus sanctus renouat hominem, inserit notitiam Dei, ut à Deo bona expectemus: inserit bonos affectus, cor humile, pacis amans, castum &c. At felicitatem quam Aristoteles definit, ratio efficit, suntque honestæ actiones erga homines, quæ in hac civili uita cernuntur. Quamquam autem & has actiones docet lex Dei, sicut & natura docet: tamen errant qui Christianam iusticiam nihil aliud esse somniant, quam istiusmodi actiones civiles.

Præterea in hoc capite dignum memoria est, quod erudite colligit propriam actionem hominis finem esse. Tres enim uitæ gradus facit. Primus est uegetatiuæ uitæ. Secundus est sensitiuæ, hos cum pecudibus habemus communes. Tertius est uitæ rationalis. Duas formas huius facit. Partim enim rationalis dicitur tantum, quia obtemperat rationi: sic etiam sensus quum obsequuntur rationi, ad tertium gradum pertinent. Partim dicitur rationalis, quod ipsa ratio iudicet, & agat sine aliorum membrorum officijs &c. Rursus ratio duo habet officia: aut enim

Christiana felicitas non in civili actione posita, sed in fide.

Tres uitæ gradus.

deliberat, & iudicat de moribus, aut inquiri naturas rerum, ut quæ Geometrica cōsiderat, aut Astro nomica. Quia uerò tertius gradus homini proprius est, necesse est in eo foelicitatē collocari. Debet enim foelicitas esse propria hominis actio. Requirit autē perfectā uirtutē in uita perfecta, ne quis foelicē ad pellet, aut puerū, qui nondū iudicare potest de actio nibus, aut eū qui semel recte fecerit. Addit prouerbi um. Vna hirundo nō facit uer, Tēpore igitur & lon go usu opus est ad solidam uirtutem seu foelicitatem.

DE PRINCIPIIS.

Aristoteles admonet in fine septimi capituli, di genter esse inuestiganda principia in hac ar te, sicut & in alijs artibus. Nam ea demum ars dici tur, quum ex certis principijs ducuntur necessario ordine quædā conclusiones, seu sententiæ, seu præ cepta. Id etiam uocârunt methodum docti homines.

Notitiæ
principia.

Sunt autē principia notitiæ quædam impressæ diuini tus animis nostris, quas sine doctore naturaliter te nemus, sicut naturaliter numerare scimus, sicut na turaliter uidet oculi, ita natura mēs cernit quasdā cō

Principia
duplicia.
Speculati
ua.
Practica.

munes sentētias & c. Dicuntur autē duplicia esse prin cipia: alia speculatiua, alia practica. Practica sunt, q̄ ad mores pertinet, ut, suū cuiq; reddendū est, Magi stratib. obediendū est. Quæ ad alias artes ptinet, di cūtur speculatiua, ut, totū est maius qualibet parte.

Sunt

Sunt autem natu
id quod Aristotel
in inductione, ali
in uult principia
no eis ad sententi
carbo cernedi in
su alijs consuet
siles, seu comm
tentia non usur
tur autem sensus
re sensus seu ex
Tunc enim usur
aciem, seu natur
illius usum. Re
cerni, hoc est, el
teria. Morali co
melius enim uia
bonus, gratia pro
sunt reddere, q
per perfectius in
Est autē hoc ob
in artibus, refer
ad regulas quas
ut, quam consen
tia certa sunt, ut
li dabitatis, q

IN ETHICA ARIST.

Sunt autem natura nota principia sine doctore, sed quod Aristoteles hic inquit, ostendi principia, aliàs inductione, aliàs sensu, aliàs consuetudine, non hoc uult principia probanda esse. Natura enim uultro eis adsentitur. Et Aristoteles prudenter est usus uerbo cernēdi, inquit enim: Cerni principia aliàs sensu, aliàs consuetudine. Nam principia sunt uniuersales, seu communes sententiæ. Porro cōmunes sententiæ non usurpantur, nisi circa singularia, uersatur autem sensus seu experientia circa singula. Quare sensus seu experientia reddit clariora principia. Tunc enim usurpantur, tunc mens exerit illam suam aciem, seu naturale iudicium, quū experitur notitiæ illius usum. Recte igitur dixit Aristoteles, principia cerni, hoc est, clariora fieri cōsuetudine, sensu. In materia Morali consuetudo reddit clariora principia: melius enim uidet uim & pulchritudinem sententiæ huius, gratia pro benefactis reddenda est, is qui consueuit reddere, quàm qui non consueuit. Nam semper perfectius intelligimus ea, quorū habemus usum. Est autē & hoc obseruādum. Omnia quæ traduntur in artibus, referenda esse ad prima principia, tanquā ad regulas quasdam. Tunc sunt firma, tunc sunt certa, quum consentiūt cum principijs. Nam principia ita certa sunt, ut naturaliter illis assentiamur sine ulla dubitatione, quem admodū certa sunt, quæ sensu

comprehendimus. Itaq; monet Aristoteles in hoc loco diligenter esse requirenda principia, in omnibus præceptis ad principia recurrendū esse: & addidit uenustā sententiā, principium plus esse, q̄ dimidium totius, alludens ad prouerbiū, ἀρχὴ ἢμισυ παντός.

Paulatim Aristoteles progressus docuit esse aliquem hominis finem, & constituit quis sit ille finis. Nunc in octauo capite nihil agit, nisi ut suam sententiam aliquo modo cū aliorum opinionibus conciliet. Aliqui uirtutē, aliqui prudentiā, aliqui sapientiam dixerunt esse finem. Aliqui dixerunt uirtutem coniunctam cum uoluptate finem esse. Aristoteles has sententias inquit, propemodum cum sua conuenire, quia oēs eō spectant, quod finis sit in proprijs bonis hominis, non in corporis aut fortunæ bonis.

Secundo nō satis proprie loquuntur isti, qui uirtutem finem esse docent, quia habitus in ociofis esse potest. Itaq; quā actio sit præstantior, magis conuenit, ut actio iudicetur esse finis, ut in olympijs coronatur illi, qui decertarūt, nō illi, qui robore præstāt.

Tertio, Voluptas cum honestis actionibus coniuncta est, quia uoluptas est conuenientia actionis cum natura. In sensu uoluptas dicitur, quādo actio conuenit sensui: ut, quum contigit frigidum corpori, ut rursus calefiat, sensus afficitur uoluptate. In animo dicitur uoluptas, quando actio conuenit cū electione,

IN ETHICA ARIST.

actione, siue erret, siue non erret mens in eligendo. Ea conuenientia actionis cum natura, aliàs cum sensu, aliàs cum mente dicitur uoluptas.

Sed dicat aliquis: Si uoluptas etiã probatur hoc loco, quid interest inter Aristotelis & Epicuri sententiam, Respondeo hoc interessẽ. Aristoteles docet uirtutẽ esse finem, etiamsi non sequeretur uoluptas. Illa enim est propria hominis actio. Epicurus uirtutem non probat per se, sed ideo tantum, quia efficit uoluptatem, alioqui non probaturus. Qui nõ fuerantur, qui non latrocinantur, hi uiuunt securi, quia hæc uoluptas sequitur. Ideo furari ac latrocinari uetat, non uetat quia per se sint turpia. Præterea Aristoteles uocat uoluptatem conscientie ad probationem. Epicurus uoluptatem uocat non ad probationem conscientie, sed doloris uacuitatem in sensu, aut animo. Ideo uult expeti uirtutem non propter se, sed quia turpitudine sensui cruciatus adfert, quum supplicia luenda sunt, aut animo adfert dolorem: si non adferret dolorem, non requireret uirtutem. Vides ergo multum interesse inter Aristotelis, & Epicuri sententiam. Epicurus uirtutẽ tantũ ad mercedem refert. Aristoteles sequitur naturale iudiciũ rationis, quod simpliciter docet uirtutẽ expetendã esse, etiã si merces nõ respondeat. Ista est germana et uerissima uox nature, quã nõ animaduertit Epicurus.

Tria bono
rū genera

Quarto, in hoc capite tria honorum genera esse docet: Bona corporis, bona fortunæ, & animi bona: & docet, quod ad foelicitatē requirantur, præter animi bona, etiā bona corporis, & fortunæ, sed tanquā instrumenta finis seu uirtutis. Hic ualde flagellant Aristotelem reliqui Philosophi. Disputant enim, quū natura sit perfecta, posse eā foelicitatē efficere p̄ sese. At si fortuna requiratur, natura nō poterit efficere foelicitatē. Nā fortuna nō est in potestate nostra. Sed in fine huius libri repetetur hæc questio.

Quinto, Nihil habet hoc caput admodum memorabile, præter quandam communem sententiā, quæ sepe citari solet. Vero omnia uera consentiūt, à falsis statim discrepat uerum. Magnus usus huius sententiæ est. Nihil enim uerum esse potest, quod alicubi ab alia uera sententia discrepat. Rursus tanta ueris est, ut tota natura undiq; consentiat. Id quod tum intelligi potest, quādo uera sententia suo loco in disciplinis ponitur. Ibi enim est uidere, quomodo consentiat cū principijs, ad quæ postremo perueniendū est.

τῶ μὲν ἄλλοις πάντα συνάδει, τὰ δὲ ὑπάρχοντα, τὰ δὲ ψευδῆ ταχὺ διαφωνεῖ ἄλλοις.

SCHOLIA CAPITIS IX.

Vna tantum est ratio iusta docēdi, quā in unaquaq; arte methodum uocant. Vbi res certo ordine traditur, an sit, quid sit, quas habeat causas.

Primum

Primum itaq; docet
nos fieri. Deinde
condam perfecti
foelicitatis. Sic
firma, & cons
buzque si qua bo
uent etiam f
adit. & p̄ d
tationem, ut
Sæpe autem
mare posse
ipso in loco fa
tingant homi
funt, qui con
stiana. Quæ
ne, ἢ longis
cui aliarū an
telemicæ, an
test efficere ca
precepta cō
bus moribus
pronunciat
te, quod uir
bilis. Sunt igit
rationis, &
rationes quæ

IN ETHICA ARIST.

Primum itaq; docuit Aristoteles esse aliquem hominis finem. Deinde exposuit, quid sit, nempe actio secundum perfectam uirtutem. Hic querit de causis foelicitatis, sit ne foelicitas à Deo, an cõparetur doctrina, & consuetudine nostra. Initio respondet ambigue: si qua bona contingunt homini diuinitus, conuenit etiam foelicitatem à Deo contingere. Postea addit $\delta\epsilon\pi\omicron\sigma\delta\iota\omega\epsilon\iota\mu$, ait, alterius loci hanc esse disputationem, utrum diuinitus aliquid homini cõtingat. Sepe autem aliàs diximus, Philosophiam nihil affirmare posse de uoluntate Dei erga homines: id hoc ipso in loco facietur Aristoteles, dubitans, an bona cõtingant homini diuinitus. Quare nullo modo ferendi sunt, qui cõmiserunt Philosophiam cū doctrina Christiana. Quid aut̄ intersit inter utrunq; genus doctrinae, q̄ longis interuallis distent, alio loco diximus. Sicut aliarū artium opera efficere possumus, ut Architectonica, aut Geometriae, ita ratio aliquo modo potest efficere ciuiles uirtutes. Nam ut Architectonicas præcepta cõprehendit ratio, ita præcepta de ciuilibus moribus comprehendit ratio. Itaq; Aristoteles pronunciat hic omiſsa disputatione de Dei uoluntate, quod uirtus seu foelicitas comparetur nostris uiribus. Sunt igitur causæ actionū honestarū iudicium rationis, & uoluntas obtemperans iudicio. Adfert rationes quasdam, quod foelicitas nostris uiribus com-

Philosophia nihil affirmat de uoluntate Dei erga homines.

paretur. Finis in unaquaq; natura debet communis esse omnibus, quorū vires sunt integræ. Sed si uirtus non posset effici nostris uiribus, uerum esset à Deo, non esset cōmunis finis omnīū hominū. Ergo uirtus effici potest à nobis. Item, Que natura aut arte sūt sunt præstantiora, quàm fortuita. Ergo nec fœlicitas debet tribui fortunæ. Est enim absurdū, summū bonū causæ tribuere deteriori, nempe fortunæ. Item fortuita sine nostro consilio contingunt. At fœlicitas est actio animi, ergo non contingit forte, sed nostris consilijs. Alioquin enim etiā pecudibus tribui nostra fœlicitas posset. Hæc in præsentia de hac questione disputat. Nam infra copiosius de causis uirtutis, de ratione, de affectibus qui repugnant rationi, loquetur. Proderit hic meminisse cōmunes propositiones, ut finis cōmunis est omnibus indiuiduis in unaquaq; specie, & similes. Postremo, quoniā in hac questione uersatur disputatio de Libero arbitrio, sciendū est, q̄ etiā scripturæ iudiciū ciuiliū uirtutum externa opa aliquo modo naturæ alibus uiribus facere possumus, sicut Geometriæ, aut Architectonicæ opera efficere possumus. Et hæc similitudo uidetur ad huius rei explicationē idonea esse. Proinde cætenus Liberū arbitriū habemus sed sæpe impedimur, quū uincūt affectus, et rapiūt cōtra iudiciū rationis, ut Medea inquit: Video meliora, proboq; deteriora sequor.

IN ETHICA ARIST.

sequor. Sæpe Diabolus impellit, ne recto iudicio obâ
 tēperemus. Ita arbores tēpestate impediuntur, ne fe
 rāt fructus, quos naturaliter parere solēt. Caterū si
 cut scientia numerandi, metiendi, & similes artes
 sunt excellētia dona in natura hominis sparsa, ita et
 uirtus ciuilis est necessaria, & excellens res, & præ
 stantissimum bonum in carnali natura. Neq; tamen
 est iusticia æterna, qua coram Deo iustificamur. Nā
 iusticiam æternam non potest liberū arbitrium, seu
 ratio per se efficere.

SCHOLIA CAPITIS X.

Initio sententia Solonis refelliur, neminem beatū
 adpellandum esse ante mortem, & addiur diale
 ctica ratio, necesse est propositionem de præterito
 uerā, habuisse aliquam de presenti ueram. Quare
 necesse est, ut aliquo uite tempore beatus dici potu
 erit, quem post mortem dicimus beatum. Deinde cō
 stituit fælicitatē non pendere à fortuna, alioqui bea
 tus uelut Chameleon quidam esset, hoc est, subinde
 mutabilis. Tertio, quanquam sint uariæ fortune ui
 ces, tamen aliquis poterit existere beatus, quia uir
 tus est stabile quiddam, & infortunia non excutiunt
 eam beato, lucet enim in his uirtus. Et hic comparat
 bonum uirum cubo, qui quoquo modo ceciderit sem
 per consistit. Ita uir bonus in omni fortuna stat ere
 ctus. Quarto addit correctionē proximæ sentētiæ.

COMMENTARIA

Magna infortunia, quæ prorsus impediunt honestas actiones, transferunt beatum ad infœlicitatem. Verum id non sit facile. Hic flagellant Aristotelem Stoici, qui contendunt à sola uirtute pendere fœlicitatem, fortunam nihil habere potestatis in sapientem, dicunt sapientem, in tauro Phalaridis collocatû beatum fore. Aristoteles ciuilitè intelligendus est fœlicitatis causam præcipuam esse uirtutè, sicut in textu inquit. Sed instrumentum est fortuna, quæ si impedit actiones, aliquo modo officit fœlicitati, sicut fâber habet causam præcipuam artem, tamen si instrumenta desint, impeditur ars aliquo modo, præcipua pars manet, etiam si gradus aliquis desit.

SCHOLIA CAPITIS XI.

Prefatur dicendum esse de uirtute, sed uirtutem desinire non posse, nisi antea natura hominis consideretur, sicut & Medico opus est tenere corporum naturas. Porro, supra etiam admonuit tres esse gradus uitæ, Vegetatiuum, Sensitiuum, & Rationè. Harum partiû & hic mentionè facit, & tamen par- titur hominem in duo: in partem rationalem, & partem irrationalem. Irrationales partes sunt, uegetatiuum, & sensitiuum: nam experientia testatur appetitus aduersari rationi. Rationalis pars est proprie iudicium. Est autem duplex irrationale, Vegetatiuum, quod prorsus ratione non potest regi. Sensitiuum

Homo par- titur in duo.

IN ET

scium, quod tam
rationalis, Ali
fâlices iudicium
tenus rationi ob
sensu, siue sequi

Exat in fin
catur ad optin
gant isti, qui
immodicis leti
sputations d
tentia malit
nes ubiq; som
cuailes mores
gello, tanqua

Sæpe aut
in scriptis est
us. He manse
am uero de uo
Ad hæc adfeci
obseruant. Pr
pienda est de n
tate aut appet
significanti cu
em r de l'êd
ma hortatur.
legi ueram no

IN ETHICA ARIST.

situum, quod tamen patitur se regi. Ita duplex etiã **Rationale**
 est rationale, Alterum quod in se rationem habet, **duplex.**
 scilicet iudicium uel mens. Alterum adpetitus, qua=
 tenus rationi obtemperat, siue sequatur cognitionẽ
 sensus, siue sequatur cognitionem intellectus.

Extat in fine huius libri sententia. Ratio depre=
 catur ad optima. Sic enim uulgo citatur. Hanc alle=
 gant isti, qui liberum arbitrium, seu uires humanas
 immodicis laudibus uehunt. Et haud sciunt an di=
 sputationes de synteresi, quam sic uocant, ex hac sen=
 tentia mali intellecta, natae sint. Nam inepti homi=
 nes ubiq; somniant, iusticiam Christianam tantũ esse
 ciuiles mores. Itaq; admiscunt Philosophiam Euan=
 gelio, tanquam nihil inter hæc intersit.

Sæpe autem diximus, humanis mentibus diuinius
 inscriptas esse quasdam de moribus ciuilibus notiti=
 as. Hæ manserunt etiam in corrupta natura. Notiti=
 am uerò de uoluntate Dei certã non habet per sese.
 Ad hæc adfectus ne quidem ciuiliũ morũ præceptis
 obtẽperant. Proinde Aristotelis sententia tantũ accẽ=
 pienda est de notitia, nõ de notitia Dei, non de uolup=
 tate aut appetitu aliquo. Ac uero uerba Aristotelis
 significant eum tantum de notitia loqui, καὶ γὰρ
 ἐπιτὰ βέλτιστα παρακαλεῖ recta ratio ad opti=
 ma hortatur. Nam quum ait recta ratio, certe intel=
 ligit ueram notitiam, seu iudicium, & hortari uer=

COM M E N T A R I A

bum est monentis, non pertinet ad uoluntatem, seu appetitum, seu affectus. Ad hæc ut largiamur aliquos honestos affectus existere, hi tantum ad ciuilia officia impellunt. Certe timor Dei ac fiducia erga Deum, non existunt naturaliter in humanis animis, semper presentibus rebus mens humana considerare mauult quam Dei misericordie, ac promissionibus. Semper odit iudicium Dei, ac mallet non subire iudicij periculum. Recte igitur dixit Aristoteles, si intelligatur de ciuilibus moribus loquutus, de his enim recte precipit nobis ratio, tamen si natura in tāta imbecillitate non satis gnauius obtemperet. Fingamus eadem uerba legis latorē in Republica dicere, quod optima ciuibus imperet. Vere hoc prædicare Cæsar in legibus suis potest, sunt enim digna laude ciuilia officia, eaq; Deus etiam, ut sæpe dixi, ab omnibus exigit. Neq; tamen sequitur, propter hos mors coram Deo pronunciarī homines iustos. Neq; hoc sentiebat Cæsar quū leges ferret. Sic igitur ratio præcipit de ciuilib. officijs optima, ut inter ea nihil de uoluntate Dei ista uat, imò etiam de ea hallucinetur, ut docet scriptura, quū ait. Omnis homo mendax, significat enim neminem recte de Deo sentire, neminem timere Deum, aut considerare Deo.

Sed ex sententia Pauli, Prudentia carnis mors est, uidetur sequi aut nullam existere bonā notitiā in natura

IN ETHICA ARIST.

natura aut illas notitias, non esse furandum, non esse occidendū : et similes leges naturæ, malas esse. Si quis igitur hoc modo ratiocinetur, prudentia carnis est mors, Philosophia seu notitia de moribus, ut non esse furandum &c. est prudentia carnis, ergo est mors. Ad hæc ita respondeo. Totum argumentū concedendum esse. Nam iudicium naturale caret vera Dei cognitione, & honesta opera, quæ ratio perscificat, fiunt impuro corde, quod ignorat Deum, non timet Deum, non confidit Deo, sed confidit rebus presentibus. Non igitur uiuificat nos, nec sustentat nos, quā à Deo iudicamur, naturale illud iudicium, aut ciuilia officia. Et uacare metu Dei, ac fiducia erga Deum, sunt uerè peccata. Quare ciuilia officia sunt immunda. Et tamen exigit Deus ut præstentur, sunt enim coercedi impij. Atq; ipsa quidem officia bona sunt, quia Deus ea exigit, sed quia fiunt ab impuris, contagione contaminantur. Non recte accipiunt Paulum, qui arbitrantur prudentia carnis tantū illas cupiditates significari, quas ratio etiam improbat, ut libidines, auaritiam, ambitionem. Paulus non de imprudentia hominis sed de prudentia loquitur, hanc ait uacare notitia Dei, timore Dei, & fiducia erga Deum.

voluntatem, su
t largiantur dis
tantum ad ciuita
t ac fiducia erga
humani animi,
amana comple
c promissio
et non subirent
istoteles, sunt
is, de his ciuit
ur a in iudic
eret. Ergo
ica dicere, qu
prædicare De
aligna laudat
e dixi, ab om
pter hos mor
stos. Neg
igitur ratio p
erca nihil de u
allucinetur,
o mendax, s
sentire, rem
o.
carnis mors
on a notitia
natura